

Nr 107.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1936 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden jämte i ämnet väckta motioner.

(4:e avd.)

I propositionen, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1936/1937 har Kungl. Maj:t (punkt 24, sid. 33—42, av det vid propositionen under femte huvudtiteln fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden) föreslagit riksdagen att till Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

I statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t vidare (punkt 5, sid. 21, av det vid propositionen under »Utgifter för kapitalökning. Bil. 3» fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden) föreslagit riksdagen att såsom kapitalökning för Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

I samband med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehåft följande motioner, nämligen

dels en inom andra kammaren av herrar *G. Olsson* i Ramsta och *O. Osberg* väckt motion, nr 79, vari hemställts, att riksdagen måtte till bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden för budgetåret 1936/1937 anvisa, utöver vad Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition, femte huvudtiteln, punkt 24, föreslagit, ytterligare 5,000,000 kronor eller tillsammans 10,000,000 kronor;

dels en inom andra kammaren av herr *V. Karlsson* i Grängesberg m. fl. väckt motion, nr 135, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att till bidrag för främjande av bostadsbyggande på landsbygden för budgetåret 1936/1937 anvisa, utöver det av regeringen äskade beloppet (5 miljoner kronor), ytterligare 7 miljoner kronor eller sålunda till förbättringsbidrag för nämnda budgetår bevilja ett belopp av 12 miljoner kronor;

dels ock en inom andra kammaren av herr *H. Andersson* i Dunker m. fl. väckt motion, nr 402, vari hemställts, dels att riksdagen för sin del ville besluta sådan ändring i bestämmelserna för förbättringsbidrag och nybyggnadslån till främjande av byggnadsverksamheten på landet att statens egna-

hemsstyrelse må kunna i vissa fall medgiva högre bidrag än 1,000 kronor per lägenhet, dels ock att riksdagen måtte till bidrag för främjande av bostadsbyggande på landsbygden för budgetåret 1936/1937 anvisa utöver vad Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition föreslagit ytterligare 3,000,000 kronor.

Till främjande av bostadsbyggande på landsbygden hava hittills anvisats sammanlagt 33 miljoner kronor. Det för innevarande budgetår anvisade beloppet, 7 miljoner kronor, är fördelat på tvenne anslag, nämligen dels ett anslag å 5 miljoner kronor under femte huvudtiteln, avsett uteslutande för förbättringsbidrag, och dels ett anslag å 2 miljoner kronor till kapitalökning för den genom beslut av 1935 års riksdag inrättade lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden, från vilken fond skola utlämnas nybyggnadslån. Av de av riksdagen anvisade anslagen återstå odisponerade 2,156,870 kronor. De för bostadsförbättringsverksamheten fördelade medlen uppgå alltså till i runt tal 30 miljoner kronor, varav till förbättringsbidrag 25 miljoner kronor och till nybyggnadslån 5 miljoner kronor.

Beträffande förbättringsbidrag och nybyggnadslån för bostadsbyggnadsföretag på landsbygden har Kungl. Maj:t genom särskilda kungörelser i ämnet meddelat i huvudsak följande föreskrifter.

Förbättringsbidrag och nybyggnadslån kunna beviljas till bostadsbyggnadsföretag på landet — i municipalsamhällen dock först efter prövning av Kungl. Maj:t beträffande varje samhälle — samt inom de delar av städerna, där hälsovårdsstadgans föreskrifter för landet äro tillämpliga.

Förbättringsbidrag få lämnas för ur hälsosynpunkt påkallade reparationer och andra förbättringsarbeten å bostadslägenheter samt för uppförande av nya bostadslägenheter i stället för förut befintliga, bristfälliga sådana, så framt de ifrågavarande bostadslägenheterna, så vitt för närvarande kan bedömas, äro behövliga för framtiden samt sökandena — för att inom den närmaste tiden kunna genomföra vederbörande byggnadsföretag — äro i behov av ekonomiskt bistånd och förbinda sig att enligt fastställd byggnadsplan och inom föreskriven tid utföra byggnadsföretagen. Som ytterligare villkor är föreskrivet, att bostadslägenheterna efter byggnadsföretagens genomförande skola uppfylla hälsovårdsstadgans krav. Bidragsbeloppet skall motsvara viss del av de för vederbörande byggnadsföretag uppskattade kostnaderna. Denna del skall i varje särskilt fall bestämmas med skälig hänsyn tagen till sökandens förmåga att själv bidraga med penningar, material, transporter och eget arbete samt till den rätt han må äga att för byggnadsföretaget av annan undfå ersättning. I regel skall bidraget understiga 50 procent av nyssnämnda kostnader. En högsta gräns är dragen vid ett belopp av 1,000 kronor för bostadslägenhet.

Nybyggnadslånen löpa med 4 procent ränta, fordra godtagbar säkerhet samt amorteras under en tid av 20 år. De få lämnas för samma slags byggnadsföretag som förbättringsbidrag, dock icke för smärre reparationer och förbättringsarbeten, och under samma förutsättningar med det undantaget, att nybyggnadslån kan beviljas även person, som icke är i behov av ekonomiskt bistånd för att byggnadsföretaget skall komma till stånd. Lånen få ej överstiga 70 eller tillika med förbättringsbidrag 80 procent av byggnadskostnaderna. En högsta gräns är beträffande nybyggnadslån dragen vid ett belopp av 3,000 kronor för bostadslägenhet. Skall för samma

byggnadsföretag utgå såväl nybyggnadslån som förbättringsbidrag får dock nybyggnadslånet högst uppgå till 2,000 kronor för varje särskild bostadslägenhet.

Rätt att tilldelas förbättringsbidrag eller nybyggnadslån tillkommer den, som äger eller är underhållsskyldig för de bostadslägenheter, å vilka reparation eller annat förbättringsarbete skall utföras eller som skola ersättas genom nybyggnad.

I skrivelse den 28 oktober 1935 har *statens egnahemsstyrelse* hemställt, att för nästa budgetår måtte anvisas medel för bostadsförbättringsverksamhetens fullföljande. Styrelsen har härvid funnit sig böra stanna för att tills vidare förorda medelsanvisning allenast för fullföljande av verksamheten på grundval av de år 1934 inkomna ansökningarna om förbättringsbidrag och nybyggnadslån, av vilka ansökningar en avsevärd del i brist på medel ännu ej kunnat bifallas. De återstående ansökningar från år 1934, för vilka egnahemsnämnderna och egnahemsstyrelsen anse medel oundgängligen nödvändiga, avse omkring 22,000 lägenheter. Behovet av statsmedel för tillgodoseende av dessa ansökningar uppgår till 13,723,570 kronor för bidrag och 2,966,481 kronor för lån eller sålunda sammanlagt till omkring 16.7 miljoner kronor, varav för lönebostäder avses i runt tal 60,000 kronor. Med hänsyn till bland annat vissa ännu ej disponerade medel av redan beviljade anslag uppskattar egnahemsstyrelsen anslagsbehovet för förbättringsbidrag och nybyggnadslån till sammanlagt 15 miljoner kronor.

Departementschefen har i ärendet anfört bland annat följande.

Såsom jag förra året framhöll vid behandlingen av frågan om anslag för innevarande budgetår, torde man vara nödsakad att utsträcka tillgodoseendet av föreliggande starkt kännbara bostadsförbättringsbehov under en längre period. För nästa budgetår synes sålunda medelsanvisningen böra begränsas till samma belopp som för detta budgetår eller 5,000,000 kronor till förbättringsbidrag och 2,000,000 kronor till kapitalökning för fonden för nybyggnadslån. Av förstnämnda belopp torde 1,000,000 kronor böra företrädesvis användas för ansökningar beträffande lönebostäder.

Byggnadsföretag, vilka komma att finansieras med bidrag och lån av ifrågavarande medel, torde böra fullbordas före utgången av år 1937. Motsvarande tid för innevarande budgetårs medelsanvisning är utgången av år 1936. För utlämnande av förbättringsbidrag och nybyggnadslån torde i övrigt böra gälla oförändrade grunder.

Utskottet. Av 1933—1935 års riksdagar hava till bostadsförbättringsverksamheten på landsbygden anvisats sammanlagt 33,000,000 kronor. Det av 1935 års riksdag anvisade beloppet uppgick till 7,000,000 kronor, varav 2,000,000 kronor anvisades av lånemedel.

Beträffande fördelningen av sistnämnda vid 1935 års riksdag anvisade anslag förutsattes visserligen nytt ansökningsförfarande. Enligt den av Kungl. Maj:t år 1935 utfärdade kungörelsen i ämnet fick dock förbättringsbidrag och lån begäras endast till företag, för vilket understöd redan tidigare söktes men ej erhållits enligt 1934 års kungörelse i ämnet. Trots denna begränsning av ansökningsrätten återstå omkring 22,000 lägenheter, för vilka egna-

hemsnämnderna och statens egnahemsstyrelse anse medel nödvändiga, men till vilka understöd ej hittills kunnat anvisas. Det ytterligare erforderliga anslagsbeloppet för dessa ansökningars tillgodoseende har uppskattats till i runt tal 15,000,000 kronor, varav 12,000,000 kronor till förbättringsbidrag och 3,000,000 kronor för nybyggnadslån.

Närmast torde det nu gälla att söka tillgodose återstående medelsbehov på grundval av 1934 års ansökningar. Även om denna begränsning måste i stort sett upprätthållas, synes dock enligt utskottets mening möjlighet böra stå öppen att i enstaka undantagsfall kunna lämna bidrag även på grund av nyinkomna framställningar. Härvid avses exempelvis sådana fall, då vederbörande hälsovårdsnämnd finner ett initiativ vara alldeles särskilt påkallat och utredningen tydligt giver vid handen, att behovet av statens bistånd för upprustningen av en bristfällig lägenhet rent humanitärt sett måste framstå som synnerligen trängande.

Vad anslagsbeloppet för nästa budgetår beträffar har departementschefen funnit detta böra beräknas till samma belopp som för innevarande budgetår eller 5,000,000 kronor till förbättringsbidrag och 2,000,000 kronor till nybyggnadslån. Av förstnämnda belopp har departementschefen ansett 1,000,000 kronor böra användas företrädesvis för lönebostäder.

För egen del måste utskottet — i likhet med departementschefen — redan av budgetära skäl finna en ganska stark begränsning av anslagsbeloppet påkallad i förhållande till föreliggande stora anslagsbehov. Med beaktande av det gagn i olika avseenden, som dessa bostadsförbättringsbidrag allmänt vitsordats medföra, och med tillmötesgående i viss mån av motionsvis framförda krav anser sig utskottet emellertid böra tillstyrka, att det av Kungl. Maj:t till förbättringsbidrag äskade anslaget höjes med 500,000 kronor till 5,500,000 kronor. Utskottet vill i detta sammanhang omnämna, att även om, såsom rättvist är, lönebostäderna beträffande rätten till anslag bibehållas vid sin nuvarande ställning, synes, enligt vad utskottet inhämtat, ett så stort belopp som 1,000,000 kronor ej behöva beräknas åtgå till dylika bostäder. Uppkommande överskott skulle därvid kunna anlitas för utdelning av allmänna bostadsförbättringsbidrag.

Beträffande anslaget till nybyggnadslån får utskottet föreslå, att nämnda anslag bestämmes till det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 2,000,000 kronor.

Under framhållande till sist att utskottet ej ansett sig kunna tillstyrka det i väckt motion II: 402 framställda yrkandet om att högre bostadsförbättringsbidrag än 1.000 kronor må i vissa fall av statens egnahemsstyrelse kunna medgivas, får utskottet hemställa,

I. att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna II: 79, 135 och 402 — motionen II: 402 i vad den avser anslagshöjning — må

a) till *Bidrag till främjande av bostadsbyggande på landsbygden* för budgetåret 1936/1937 under femte huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 5,500,000 kronor;

b) såsom kapitalökning för *Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden* för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor, att utgå av lånemedel;

II. att motionen II: 402, i vad den avser ändring i bestämmelserna rörande förbättringsbidrag och nybyggnadslån, icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 12 maj 1936.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 104.